

פישר גילה את מישחק השחמט!

מתבטאת כהגבה לתיסכול. אנחנו אגרסיביים מטבענו, אבל אם אנחנו לא מתוסים כלים, לא עולה בנו האגרסיה. אנחנו מגיבים עם אגרסיה לתיסכול.

מכאן שחוק ממיבנה אינטלקטואלי לא רגיל, צריכה להיות לבובי פישר גם מוטיבאציה לא רגילה. הוא צריך להיות אישיות מקופחת בצורה יוצאת דופן. וקרי פוח גורר תיסכול.

הוא אישיות שחיה תמיד בתוך תיסכול. אישיות שלא פיתחה מעולם יכולת לפרור דוקטיביות אמיתית. לשיחוף פעולה עם אחרים. לגבוי, השח הוא הצלה בלתי רגילה. אילמלא המישחק הזה מי יודע מה היה בסופו. קשה מאוד לנתח את האפשרות הזאת בלי נוכחות האובייקט, אבל כל פרוגנוזה שלו, היא מאוד לא חיובית. הוא זאב בודד, או נכון יותר רוצח בודד ותודה לאל ולאנושות שמצא לו פיתרון בשח.

השח איפשר לו לפתור את תיסכולו באגרסיה חוקית לא רגילה, ולהישאר סגור בתוכו. למעשה פישר הוא עולם בתוך עולם. הוא חי מנותק לחלוטין מסביבתו. המיפגש שהוא יוצר עם האחר הוא חלקי ביותר.

חבר בשבילו, לא

יותר מטכסי!

עזבדות אלה התבטאו בכל אחד מן הימישחקים שניהל באליפות האחרונה. הוא התנהג כאדם שלא מסוגל להזדהות כלל עם אדם אחר, כדי להגיע לאיוו שהיא שותפות. וזאת, לא מפני שהוא יהיר, אלא מפני שהוא לא יודע מה קורה עם השני. השני כמעט ולא קיים בשבילו. ואם קיים, אז רק בתור כלי שהוא משתמש בו. חבר אם יש לו, איננו יותר מטכסי. ואף אחד אינו מזדהה עם טכסי.

קשה להאשים את פישר בהתנהגותו, כי הוא לא מתכוון להעליב, או לתקוף. הוא פשוט אינו מבחין במה שמתרחש מולו. הוא מבטא את צרכיו בצורה הכי אגוצנטרית. הוא כלל לא מבין שהשני קיים בפני עצמו.

„מיקרה פאתולוגי

קלאסי”

הריגשית לא מדביקה את התפתחותה האינטלקט שלה. הוא נראים שזקוק מאוד לעזרה, אבל הוא אף פעם לא יסכים לקבל אותה. לחיות כדי לשחק שח זה פאתולוגי, לשחק שח כדי לחיות זו בריאות. ופישר הוא מיקרה פאתולוגי קלאסי.

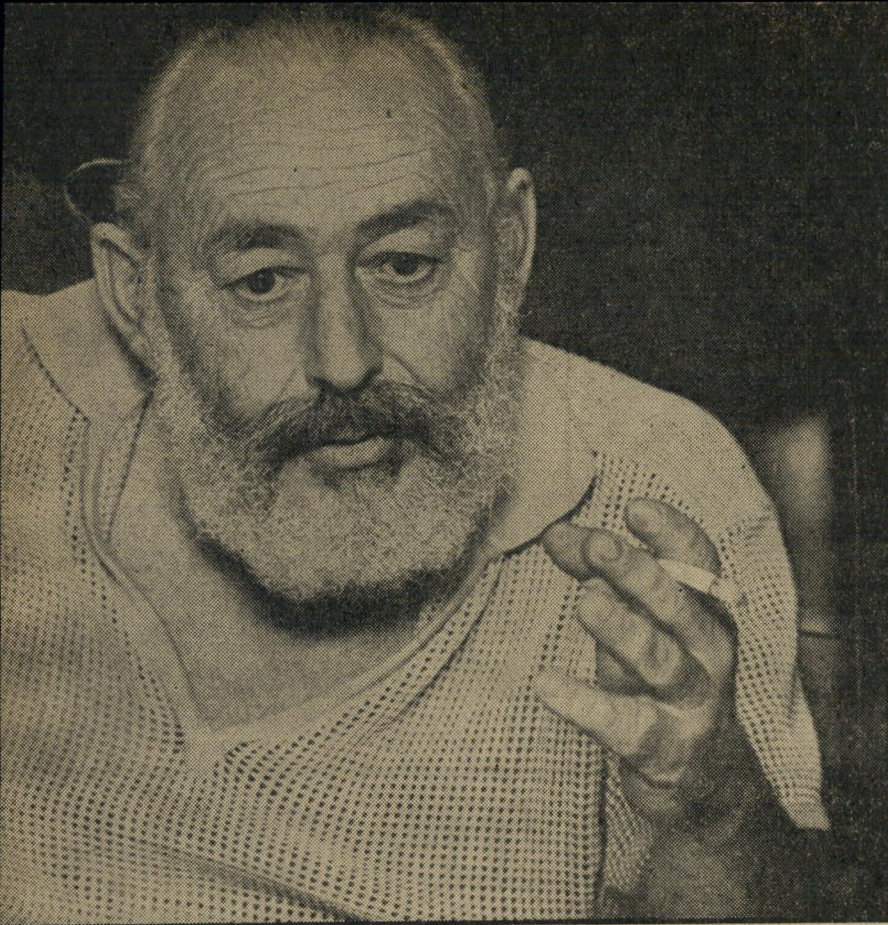
חבל שנער צעיר כזה, עם כליכך הרבה אפשרויות, לא יודע שום דבר אחר מאשר להרוג אנשים באמצעות סימבוליזם.

קורה בהרבה מקרים שמוחות גדולים מתעוותים. מה זה מוח גדול? מוח עם יכולת לבנות תפישה רחבה יותר. כמו אחד שעומד על ראש הר לעומת כל אלה שנמצאים בעמק, ואחד כזה, שרואה הרבה מדי, מתחיל להתבלבל. כי מי שהוא רואה, והמסקנות שהוא מגיע אליהן, לא מתיישב עם כל מה שחינכו אותו אליו. עם כל מה שסביבתו הורתה לו. הוא מרגיש את עצמו מבודד. ואז מתחיל חוסר ההסתגלות, וממנו הפאראנויה.

מבריגיט בארדו,

רק מה שיש לה!

פאראנויה היא אחת הטכניקות, שבהן משתמש אדם שאינו יכול להתאים

הפסיכולוג

הקליני דוקטור דוד רודי, ראש המכון הפסיכותראפי בגליליים. בתחום את מישחק השחמט ואת המניעים המצמידים את בובי פישר ללוח בן 64 המרשבות, קבע: „שח הוא מישחק של מילחמה, ובובי מישחק בו תפקיד של רוצח חסר רחמים. כל מה שהוא יודע, הוא להרוג אנשים באמצעות סימבוליזם.”

הוא מתוסכל.

ילדים ותינוקות לא יודעים זאת. לגבי תינוק האם היא הכל. אז אם יש רעם, האם אשמה. אם לגבוי היא עולם. ורק בגיל מאוחר יחסית ילד מתחיל להבדיל בין אם כאובייקט, לבין עולמו.

יש אנשים שלא עברו תהליך זה. ואז אינם יכולים להתאים את רמת שאיפורהם למציאות. פישר הוא כזה.

ניקה לדוגמה בחורה שרוצה לצאת עם בחור ובדיוק באותו ערב יורד גשם ואין אפשרות לצאת. היא מפתחת תיסכול. אצל נורמלית, התיסכול מתבטא בצורה נכונה — לכיוון מזגהאוויר. לא נורמלית תיתלה את הקולר בבחור — „הוא אשם!” עכשיו יש לה שלוש אפשרויות, כולן פאראנויות. היא תטען שהוא לא שווה. על-ידי כך היא מורידה בצורה מלאכותית, אבל מהירה את רמת ציפיותיה. „נו, מה כבר אפשר לדרוש ממנו? הוא חארה!” בדרך זו פעל פישר שנים רבות.

„גם לאלוהים

אני נותן, פור”

כאשר הכשילה הבלוקאדה, שהקימו הרוסים סביב אלוף-העולם, את כל נסיונותיו של פישר להגיע לכתר, נהג להמעיט בערך האלופים הרוסיים ולא מתוך התייחסות לרמת מישחקם. הוא פיתח תסביך, לפיו הוא ניצב יחידי מול „קשר אדום” של הסובייטים. באותה תקופה גם מינה את עצמו לאלוף העולם הבלתי-מוכתר לשחמט. והכתרה זו מביאה אותי לאפשרות היפאראנואית השנייה, שגם ממנה יש לפישר מלוא חופניים: המגלומאניה: שיגעון האני ואפסי עוד.

„אני הכי טוב, השני לעומתי אפס!” „אני רוצה לשחק רק עם אלוהים, וגם לו אני מוכן לתת פור”! כמו שאמר שטייניץ, אלוף שחמט גם הוא.

השלב האחרון והגרילי בפאראנויה, לראות את האובייקט כמסוכן. אז החולה מריגיש צורך לחסל את אויבו המדומה, כדי שהוא לא יקדים וירצח אותו.

משלב זה, בצורתה המקובלת, התחמק פישר בעזרת השח. במקום לנקום באוייב שמולו פיזית, הוא מוציא את נישמתו טיפין טיפין על לוח-המישחק.

את רמת הציפיות שלו למה שהשני נותן. כלומר: כל אדם נורמלי צריך לדעת לדרוש מבריגיט בארדו את מה שיש לה לתת. אם הוא דורש ממנה את מה שאין לה, אז

זו גם הסיבה, קובעת התאוריה, שאין בהיסטוריה אף שחמטאי דגול שהיה הומוסקסואל. הומוסקסואל, לפי הנחה זו, הוא אדם שזנח לחלוטין את המאבק על אימו, בכך גם ויתר על כל ניסיון לכיבוש אשה אחרת, שתהיה כולה שלו — כתחליף-אם. שחמטאים, בניגוד להומוסקסואלים נמצאים כל חייהם במאבק מר להכרעת האב ולכיבושה של האם דרך לוח השחמט.

תמונה סימלית זו מסבירה את אחת התאוריות הפסיכולוגיות, לפיה משמש הלוח זירת מאבק לתסביך אדיפוס. לאותם שח-קנים אנדתיים, שכל חייהם היו קודש לשחמט, ולא ידעו אף פעם סיפוק אחר, דוגמת האלוף העולמי בובי פישר, משמש כל מישחק אפשרות חוזרת לכיבוש גופה של האם, על-ידי רציחתו של האב — הוא המלך, הדמות הדומיננטית בשחמט.

הגיעו הדברים עד לידי כך, ששבוי עות ספורים לפני התחנות סירב פישר לטוס באומרו: „אתם מכירים את החלאה הרוסית, הם מסוגלים לכל. ומטוס זה דבר שנופל בקלות!”